

İHSAN BEY VE TELGRAF MAKİNESİ

-Müdafaa - Milliye Cemiyeti'nden mühim havadisler mevcut . İngilizler bizi bellemeden evvel Ankara'ya ivedi bir telgraf çekmek icap eder. Davran çocuk, ne bekliyorsun!

-Efendim , ben ...

-Mevzu bekletmeye gelmez, çabuk ol!

-Efendim , ben ...

-Mesele nedir ?

-Efendim , ben...Telgraf çekmeyi bilmiyorum.

-Ne demek telgraf çekmeyi bilmiyorum? Bu münasebetsizliği derhal ortadan kaldırmak lazım. Artık benim talebemsin. Sana tüm şifreleri talim edeceğim. Davran çocuk, durum vahim!

-Efendim, adınız?

-İhsan!

Dışarıya hiç ışık sızdırmayacak şekilde penceresiz duvarlarla çevrili , gaz lambasının kendisini bile aydınlatmadığı, ortada sandıktan bozma bir masanın yer aldığı bir odada; ben, İhsan Bey ve telgraf makinesi. Kaybolan bir silüet , sonrasında git gide sönen bir gaz lambası ve muazzam bir karanlık.

2010 yılının Temmuz ayı. İstanbul Vatan caddesinde, kaldığım otelin odasında gecenin bir yarısı gördüğüm bu rüyanın etkisiyle uyandım. Üstelik bu rüyayı üst üste üçüncü görüşümdü. PTT'ye yeni atanmıştım. Aksaray Merkez PTT'sinde görev yapmaktaydım. Bu rüyayı ilk gördüğümde pek üstünde durmamıştım. Göreve başladıktan çok kısa bir süre sonra , görür görmez büyülediğim, Sirkeci'deki İstanbul Avrupa Yakası Ptt Başmüdürlüğü olan tarihi binada oryantasyon eğitimine tabi tutuldum. Binanın her yerini karış karış gezmiş, her noktasında farklı bir etki alanına girmiştim. Aynı rüyayı ikinci kez gördüğümde "Herhalde Sirkeci'nin büyüüne fazla kapıldım." diye düşünmüştüm. Ama artık aynı rüya hadsizce uykularımı bölmeye başlamıştı. Kimdi bu İhsan Bey ve neden sürekli rüyama girip masa başında beni telgraf çekmeye tabi tutuyordu? Bilinmez bir merak duygusu yerini muhakkak halledilmesi gereken bir mevzuya dönüşüyordu içimde.

Evet, İstanbul-Aksaray'da çalışıyordum. Çok yoğun ve işlem çeşitliliğinin fazla olduğu bir merkezde ilk günden son gününe kadar bana güler yüzle yaklaşan, işi öğreten, beni destekleyen ve geliştiren mesai arkadaşlarım ve şefimle birlikte çok yorulmama rağmen işimi severek ve büyük bir mutlulukla icra ediyordum. Henüz birkaç ay olmuştu göreve başlayalı ama hemen hemen her konuya hakimdim. Daha doğrusu ben öyle olduğumu zannediyordum. O zamanlar kredi verme işlemi yeni yeni uygulamaya geçmişti ve biz de pilot uygulama yapılan bir merkezdik. Kredi verme, her türlü fatura tahsilatı, havale, banka hesaplarına nakit yatırma, e-devlet, posta, kargo ... Daha nice işlemler.

Her şeyi bildiğimi zannettiğim modern çağın teknolojisinde , beni sarsarak uyandıran İhsan Bey ve telgraf makinesi olmuştu. Telgraf çekmeyi bilmiyordum ve hiç de merak etmemiştim açıkçası. Şimdi durduk yere bilmediğim bir yerden sınava çekiliyordum. İhsan Bey'i bulmam şart olmuştu.

Sabah mesaiye biraz daha erken gittim. Henüz ortalıkta kimse yokken her yeri didik didik aradım; posta gişesi, kargo gişesi, depo, bakılabilecek her yeri. Ne telgraf makinesi vardı aradığım ne de cevaplanması gereken sorularımın muhatabı. Çok geçmeden şefimiz geldi. Hayal kırıklığımın vermiş olduğu yüz ifademden anlamış olacak ki hemen ne olduğunu sordu.

-Telgraf makinesini bulamadım şefim.

-Telgraf makinesi mi?

-Evet, telgraf makinesi. Yoksa bu merkezde yok mu?

Önce bıyık altından sonra alenen katıla katıla gülmeye başladı şef.

-İlahi Ayça Hanım. Sabah sabah beni güldürdünüz. Telgraf makinesi mi kaldı artık?

Rüyamdan uyandırır gibi bu kez de bilgisizliğimden uyandırdı beni telgraf makinesi. Şefle beraber bilgisayar başına oturduk. Nasıl telgraf çekeceğimi tüm ayrıntılarıyla anlattı bana sağ olsun. Telgraf makinesi tamamdı. Peki ya İhsan Bey?

-Şefim, İhsan Bey' i tanıyor musunuz?

-Hangi İhsan? Nerede çalışıyormuş?

-...

Gördüğüm rüyayı anlattım şefe ama kim olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu. Önüme gelene İhsan Bey'i soruyordum. Hiçbir cevap alamadığım gibi bir süre de dalga konusu oldum İhsan Bey yüzünden. Her gören:" Ne oldu? Buğ dun mu İhsan Bey'ini?" diye dalga geçiyordu benimle." Siz geçin bakalım dalganızı. İhsan Bey'i bulduğumda görüşürüz." diyebiliyordum sadece.

Henüz akıllı telefonların herkesin elinde olmadığı, bu neymiş diye hemen telefonun arama motoruna yazıp bilgiye ulaşamadığımız bir dönemde İhsan Bey'i nereden ve nasıl bulabilirdim? Önceleri internet kafelerde aramaya başladım İhsan Bey'i; günlerce hiçbir şey bulamadım. Sonra bir arkadaşımın tavsiyesiyle Beyazıt Devlet Kütüphanesi'ne gittim. Beyazıt Cami ve Sahaflar Çarşısı yakınlarında tarihi bir kütüphane. Heyecanla içeriye girdim. Etrafımda yerden tavana kadar içi kitaplarla dolu bir sürü raf vardı. İyi ama onca kitabın arasından nasıl bulacaktım İhsan Bey'i? Bu kadar büyük bir kütüphanenin mutlaka bir sorumlusu olmalıydı. Kütüphane sorumlusu Müşerref Hanım'ı bulmam zor olmadı. Gözlüklerinin üzerinden bana baktı ve bir an önce sormasını istediğim soruyu sordu:

-Size nasıl yardımcı olabilirim?

-Aaa , şey ! Aslında ben birini arıyorum. Rüyamda gördüğüm birini, İhsan Bey' i. Biliyorum kulağa garip geliyor ama telgraf makinesiyle sürekli şifrelerden bahsediyor bana. Yani aradığım tam olarak İhsan Bey ve telgraf makinesi.

Müşerref Hanım hafif bir tebessümle gözlüklerinin camını sildi ve kendinden gayet emin vakur bir sesle:

-İhsan Pere!

-Anlamadım?

-İhsan Pere! Sizin aradığınız kişi Kurtuluş Savaşı sırasında İstanbul' da Telgraf Müdürlüğü yapmış birisi. İngilizler İstanbul'u işgal edince posta ve telgraf gibi bütün haberleşme araçlarını ele geçirmişler. İhsan Bey bütün baskı ve tehditlere rağmen Sirkeci'deki Büyük Postane'nin bodrum katında gizli bir hat kurmuş. Penceresi olmayan bir odada bir gaz lambası ve bir sandıktan ibaret imkanlarla Anadolu'da olup biteni ilgili yerlere haber ediyormuş.

Müşerref Hanım adeta rüyamı tasvir ediyordu. Tüylerim diken diken olmuştu. Tarihi bir olaya tanıklıktı rüya dediğim.

-İngilizler uzunca bir süre bu gizli hattı bulamamışlar. Büyük para ödülü vaadine istinaden bu hat ihbar edilmiş. Tabi İhsan Bey erken davranmış ve İngilizler bulmadan hattı sökerek kendi evinin çatısına kurmuş. Ankara ile yaptığı haberleşmeleri evinden sürdürmüş. Hatta Atatürk Nutuk' ta ; "Milli mücadeleyi telgraf telleriyle kazandık. " sözünü bu gizli hat üzerine söylemiştir.

-Peki ya şifreler ?

-Bu gizli hatta PR adını verdiği şifreleme kullanılmış.

-PR ne demek ?

-PR' nin payitaht riyasetinin baş harfleri olduğu düşünülüyor. İhsan Bey'e soyadı kanunuyla birlikte PR gizli hattından ötürü Pere soyadı verilmiş. Gelin benimle!

Raflardan birinin önüne geldik. Müşerref Hanım eliyle koymuş gibi raflardan ilgili kaynakları tek tek önüme çıkardı. Dergiler, gazeteler, anı kitapları, tarih kitapları... Kollarım bir sürü kaynakla dolmuştu. Müşerref Hanım gerçekten adına şayan bir hanımefendiydi.

-Merakımı mazur görün Müşerref Hanım. İhsan Bey hakkında bu kadar bilgiyi bu işi yapan biri olarak ben bilmezken siz nasıl bilebiliyorsunuz?

Gözlüklerinin üzerinden tekrar bana baktı:

-Sadece İhsan Bey hakkında mı ?..

İhsan Bey'i bulmuş olmanın rahatlığıyla huzurlu bir uyku çekiyordum artık." Buldun mu İhsan Bey'ini?" diye soranlara da "Buldum!" diyebiliyordum artık. "Kimmiş peki?" diye merak ettiklerinde uzunca bir süre cevap vermedim. Zira benim bulmam kolay olmamıştı. "Neden susuyorsun, kim olduğunu söylemiyorsun?" sorularına karşılık bir gün ağzımdan 6 Ekim 1953 tarihli Sadi Barok' un Milliyet Gazetesi'ndeki "Milli Mücadelenin Adsız Kahramanları " yazı dizisindeki İhsan Bey' in şu sözleri dökülürdü:

"Bizler, vatani vazifemizi ifa etmekten mütevellit gönül huzurunu kafi kazanç bilip köşemize çekildik. Otuz sene sustuysak bu, vatani hizmetin bir şamata vesilesi olmadığını bildiğimiz içindir."

Aradan zaman geçti. İş yerinde sıradan bir gün geçirdiğimi düşünürken yabancı bir müşteriye İngilizce bilmemden ötürü bana yönlendirdiler. Telaşlı ve ne yapacağını bilmez bir haldeydi. Konuşmamız sırasında Çinli ve Marmaray Hattı(o zamanlar Yenikapı- Üsküdar Marmaray hattının inşasına yeni başlanmıştı.)' nın başmühendisi olduğunu öğrendim. Elindeki bir firmaya ait olan kartı gösterdi. İnşaatla ilgili önemli bir mevzu için derhal firmayla irtibata geçmesi gerektiğini, kartın üzerindeki telefon numarasının hatalı olduğunu ve ulaşamadığını belirtti. Şantiyeden ayrılamayacağı için de kartta yazan adrese gidemediğini söyleyerek

çaresizce gözlerimin içine baktı. O anda , nasıl yardımcı olabileceğimi düşünürken omzumda bir el hissettim. Sağ yamacımda duran silüet kulağıma eğildi ve şu sözleri fısıldadı:

-Davran çocuk!

Tabi ya! İlgili firmaya telgraf çektik hemen.

“Marmaray Projesi’ nin başmühendisi konuşuyor. İnşaatla ilgili bir konuda görüşmemiz gerekiyor. Lütfen beni şu numaradan çok acil arayınız.”

İçi rahatlamış olan Çinli mühendis teşekkür ederek ayrıldı. Aradan birkaç gün geçti. Çinli müşterimiz ziyaretime geldi. İnşaatla ilgili çok önemli bir konunun çözülmesine yardımcı olduğum için tekrar tekrar teşekkür etti bana. Vatanıma, hizmet anlamında kattığım değer İhsan Bey’in yanında boy ölçüşemez bile ama bana öğrettiği şey sayesinde benim de bir katkı olmuştum. Marmaray’ın bitimine yetişmeden eş durumundan başka bir ile tayin olduğum için çok üzülmuştum. Aradan yıllar geçti ve eş durumundan tekrar İstanbul’a tayin oldum. Üstelik Marmaray hattı Halkalı’ dan ta Gebze’ ye kadar uzanıyordu.

Yeşilköy Marmaray durağında bekliyorum. Işıklı bir türkü tutturmuşum. Durakta ben, İhsan Bey ve telgraf makinesi...

“Telgrafın tellerine kuşlar mı konar, insan sevdiğine canım böyle mi yapar...”